

AZ ÉLET KÜSZÖBÉN

Ez a kellemes, derűs, nem nagyon problémázó film, az ifjúságnak szóló egyszerű, de figyelemre méltó tanulmányával, bizonyára tetszeni fog. A mindennapi valóság filmen való ábrázolásának az az új technikája és módszere, amelyet valaha a szovjet film fedezett fel és adott át a leghaladóbb nyugati irányzatoknak, hogy saját fejlődésének egy kevésbé szerencsés szakasza után onnan újra visszatanjulja, nagy frissességgel jelentkezik Mdivani és Cheidze művében. Mondhatnók talán úgy is: az eredeti szemlélet frissességével. Ami másutt már helytel-közszel modorra, külsőséggé vált, az itt újra funkciót kap, természetes és művészi kifejezője lesz a tartalomnak. Hányszor láttuk az utóbbi időben egy-egy nagy lakóház alulról fotografált lépcsőház-négyszögét, a lépcsők fordulatainak sajátos, kubista formáival: itt, ahol az alul leselkedő féltékeny kamaszfiú hallgatja szerelme és vetélytársa civakodását, a bizarr kép egy-

szerre logikai, sőt lélektani értelmet nyer. Hányszor láttuk az ablakok mentén végigfényképezett nagy ház elszigetelt részeinek szimultánista módon váltakozó világait: itt, a feleségő pletykaharang kíváncsiságának sugarában ez a játék is egyszerűvé válik.

Mert — a neorealista film egy igen gyakori típusaként — ez a film is egy nagy lakóház életét ábrázolja. Azaz pontosabban: a ház fiataljainak, kamaszfiúknak és kamaszlányoknak életét, azokét, akik a játékból éppen most nőnek bele a felelős érzelmek és gondolatok világába, az iskolából most lépnek az életbe. Szépen és gyöngéden mutatja a film azokat a pillanatokat, amikor a játékból szerelem lesz, a régi játszópajtások egyszerre új szemmel nézik egymást és a csak a többiek csúfolódásából jönnek rá, mi is történt velük. Dato, az esztergályosból lett mérnök érettségiző fia és a »kecske«-mozgású kis kamaszlány, Cicino egy

labdáért huzakodnak, és mire a fiú végképp hatalmába keríti, addigra felfedezi, hogy vadóc verelkedőtársa — fiatal lány, mégpedig igen csinos. Csak hogy ugyanezt a felfedezést teszi Váza is, az ismert énekes elkényeztetett, mihaszna fia. És míg Dato és barátja a sikkerrel megállt érettségi után Kote, a fiatal műszerész tanácsára dolgozni mennek az autógyárba, hogy megismerjék az élet komoly oldalát is, a vizsgán leszerelt Váza, akit nem vesznek fel az egyetemre, unalomból és sportból Cicino elcsábításával próbálkozik meg. Pénze van elég, sőt, apjától — valószínűleg a vizsga öröme — egy Pobjeda-autót kap ajándékba. E segédeszközökkel és gyermeki intrikákkal sikerül is éket vernie a szerelmesek közé. Am a fiúk haladnak a munkában, megemberesednek, Váza erkölcsileg-emberileg messze elmarad mellőlük és ez lassan nyilvánvalóvá válik. És amikor Kote, az udvar ujjongása közben esküvőjére készül Mananával, a liftkezelőnővel, a ház Hamupipókéjével, vésztjósó szírinézással berobog a mentőautó: Váza apja, az énekes kapott szív-rohamot naplopó fiával való össze-szólalkozása után. A sors pontosan sújt és a megtört Vázát a minap még a verelkedőig feltékény Dato és a csúfondáros Cicino fogják kézen kétfelől, mintegy egyszerre megtalálva egymást és társuk emberhez méltóbb jövőjét. A film itt az esztétika és dramaturgia összes szabályai szerint befejeződik: sajnos, nem fejeződik be, fölösleges és kissé édeskes játékkal illusztrálja még a szerelmesek megbékélését és Váza megtérését.

A film meséje tehát jó és gyöngébb elemek szövedéke: a meleg, vonzó alaphangulat, az okos mon-

danivaló nem egy naiv és sokszor felületesen odavetett szituáció képeiben válik erőteljenné. Hitetlenkedve csóváljuk fejünket afölött, hogy a gyárba segédmunkásként elszegődött fiatalok néhány hét alatt már saját Moszkvicusukon csinálnak konkurrenciát Váza Pobjedájának, de kétkedünk annak a nagy különbségnek hitelességében is, amelyet a film Vázáék lakásának fényűzése és Manana szobájának, a hátsólépcső környékének szegénysége között feltüntet. A rózsaszín lakik és a suli szék nem alkalmasak egymás ellensúlyozására. Annál is inkább, mert a film nagyon is hiteles és drámai ellentéteket is tud éreztetni, egy kis érzékenyen fölényes humor körítésében. Például, de nem kizárólagosan, abban a jelenetben, amelyben Dato anyja és nagyanyja olyan kétségbeesetten, esztorgályosból mérnökké lett apja viszont bajszába mosolygó morózus derűvel veszi tudomásul, hogy a fiú, jeles érettségivel a zsebében, segédmunkás akar lenni. Általában a film ott a legjobb, ahol nem nélkülözi ezt a játékos és gyöngéd fölényt, ahol nem téveszti szem elől az egész történet méreteit és ehhez képest alkalmazza az érett és jóleső öniróniát. Milyen sokat ígérő a film kezdete, amely egyetlen fölényes mozdulattal bemutatja a történet színhelyét, Tbiliszi városát, annak is Baratasvili utcáját, annak is egy házat, kommentárként hozzátéve, hogy ez már így szokás a filmekben, csináljuk mi is így! Viszont ott gyöngébb, ahol nagyon is komolyan veszi magát: oktat vagy illusztrál. Amilyen kedves, játékos és igaz a szerelem kifejlődésének rajza, olyan kevésbé hat a már kifejlődött szerelem ábrázolása. Cicino hitelesen kacér és hitel nélkül szende. Egy árnyalatnyival kevesebb ártatlanság a szerelmesek ábrázolásában nemcsak meggyőzőbb, de ártatlanabb is volna. Ezek a hibák azonban főleg a film végét terhelik és mit sem változtatnak az intonáció és az alaphang frissességén, kedvességén.

A magyar felirat készítői úgy látják elingyelték Shakespeare-től a cseh tenger dicsőségét: Tbiliszit a tenger mellé helyezik. Nem lehetne ezen még segíteni? (— i i —)

Lejla Abasidze — a pletykás vénasszonnyal

